

■ Меркаванні

АДКРЫТАСЦЬ І НАЦЭЛЕНАСЦЬ НА ПОСПЕХ

Эксперты пра кірунку развіцця краіны ў новым годзе

Традыцыйна навагодні зварот кіраўніка дзяржавы падсумоўвае вынікі мінулага года і, самае галоўнае, акрэслівае перспектывы на новы. «Звязда» папрасіла вядомых палітыкаў, грамадскіх і дзяржаўных дзеячаў выказацца з нагоды асноўных акцэнтаў, якія зрабіў у сваім навагоднім віншаванні Прэзідэнт.

Сяргей ГАЙДУКЕВІЧ, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу:

— Адкрытасць нашай краіны, пра якую казаў Прэзідэнт, — гэта не проста «адкрылі».

Гэта значыць, мы далучаемся да ўсіх вектаральных кірункаў у інтарэсах сваёй дзяржавы, тых дзяржаў, якія хочуць выйсці з намі на больш шчыльнае палітычнае, эканамічнае супрацоўніцтва. Гэта вельмі выгадна, тым больш у сітуацыі, у якой цяпер знаходзяцца многія краіны свету.

У нас вельмі паспяхова атрымалася Мінская перагаворная пляцоўка, яна дапамагла наладзіць адносіны з многімі. Можам нават, дзе трэба, прадстаўляць інтарэсы той ці іншай краіны... Адкрытасць значыць далейшае наладжванне ўзаемадзейнасці з усімі краінамі. Натуральна, не толькі з суседзямі.

Зараз стратэгічная задача ў нас адна — з краінамі, што нас акружаюць або знаходзяцца далей, выбудоваць сапраўдную шматвектарную палітыку, добрыя адносіны. Гэта не павінна залежаць ні ад палітычных рознагалоссяў. Трэба, каб адносіны з суседзямі мелі цвёрдую, стабільную пазіцыю — незалежна ад таго, якія там могуць адбывацца ўнутраныя падзеі.

Уладзіслаў ШЧЭПАЎ, старшыня Пастаяннай камісіі па эканамічнай палітыцы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу:

— Наша Пастаянная камісія курыруе пытанні актывізацыі прадпрыемстваў дзейнасці, паляпшэння ўмоў вядзення бізнесу. Ёсць некалькі сур'ёзных кірункаў для работы — дэбюракратызацыя, удасканаленне адміністрацыйных працэдур, Адміністрацыйнага і Крымінальнага кодэксаў — у прыватнасці, зніжэнне рызык вядзення прадпрыемстваў дзейнасці. Гэта значыць, змяншэнне адказнасці па артыкулах, якія не ўяўляюць грамадскай небяспекі.

Важным кірункам з'яўляецца ўдасканаленне дзейнасці кантрольных і правяраючых органаў, якая часта прыводзіць не толькі да выканання заканадаўства, але і да з'яўлення

дадатковых затрат бізнесу і нават да закрыцця асобных арганізацый.

Перад краінай цяпер стаіць пытанне аб стварэнні вялікай колькасці працоўных месцаў — мінімум 50 тысяч на год. Прычым важна, каб гэтыя працоўныя месцы былі высокапрадукцыйнымі, каб там прымяняліся інфармацыйныя тэхналогіі, паколькі нам неабходна забяспечыць канкурэнтаздольнасць нашай прадукцыі не толькі ў рамках Еўразійскага эканамічнага саюза, але і на сусветным рынку ў цэлым. Перспектывымі з'яўляюцца прадукцыя і паслугі, зробленыя для ўсяго свету, — напрыклад, праграмныя прадукты, мікрахімія, нана- і біятэхналогіі, што асабліва актуальна ў Год навукі. У іх вытворчасці роля малога і сярэдняга бізнесу недаацэненая.

Неабходна зніжаць усе рызыкі, якія толькі магчымыя для бізнесу, паляпшаць макраэканамічную сітуацыю — крэдыты ў беларускіх рублях павінны каштаваць ніжэй за 10%. Важна выйсці і на еўрапейскія рынкі, уступіць у Сусветную гандлёвую арганізацыю — каб у нашага бізнесу было большае поле для дзейнасці. Аднак трэба падкрэсліць, што ўзровень канкурэнцыі ў такім выпадку вырасце, і нам трэба быць гатовымі да таго, каб нават на сваім рынку чакаць канкурэнтаў з іншых краін. Гэта будзе вельмі складана, трэба зараз да гэтага рыхтавацца і працаваць у тым ліку над паляпшэннем заканадаўства.

Уладзімір ДВОРНИК, старшыня Гомельскага аблвыканкома:

— У сваім навагоднім звароце да беларускага народа Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка адзначыў: «Мы ствараем новыя вытворчасці, будзем дарогі, электрастанцыі, важныя сацыяльныя аб'екты і жылыя дамы. Добраўпарадкоўваем гарады і вёскі. З кожным годам Беларусь набывае ўсё больш сучаснае еўрапейскае аблічча».

Што тычыцца Гомельшчыны, паляпшэнню дабрабыту яе жыхароў спрыяе маштабная мадэрнізацыя прамысловых гігантаў, стварэнне ў вобласці амаль 700 новых прадпрыемстваў і больш шасці тысяч працоўных месцаў. Павяршылі рэспубліканскай канфедэрацыі прафсаюзаў, Гомельская вобласць трэці раз прызнана лепшай для вядзення бізнесу. У 2016 годзе мы адкрылі трасу М-5 і пусцілі электрацягнікі бізнес-класа. У Брагінскім раёне пачаў працаваць самы буйны ў Беларусі парк сонечных батарэй. Трагедыя на Чарнобыльскай АЭС, якая адбылася 30 гадоў таму, нас не зламала. Мы даказалі ўсяму свету, што сумеснымі намаганнямі можна пераадолець наступствы нават самай страшнай тэхнагеннай катастрофы ў гісторыі.

Аляксандр КАВАЛЕНЯ, акадэмік-сакратар АДДЗЯЛЕННЯ ГУМАНІТАРНЫХ НАУК І МАСТАЦТВАЎ НАЦЫЯНАЛЬнай АКАДЭМІі НАУК БЕЛАРУСІ:

— У сучасным беларускім грамадстве ўсё большае ўвага надаецца арганізацыі навуковых даследаванняў. Менавіта ад узроўню развіцця навукі ў многім залежыць дзяржаўная бяспека краіны, а таксама сацыяльна-эканамічны і духоўна-культурны стан жыцця народа. У навагоднім віншаванні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь падкрэслена, што Год навукі ў нашай краіне павінен прайсці пад знакам абнаўлення ва ўсіх абласцях жыццядзейнасці грамадства.

У Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі штогод шмат робіцца дзеля навуковага забеспячэння развіцця ўсіх сфер. Асабліва вялікія планы звязаны з аб'яўленнем 2017-га годам навукі. Напрыклад, у АДДЗЯЛЕННІ ГУМАНІТАРНЫХ НАУК І МАСТАЦТВАЎ НАН запланавана правядзенне больш як 70 буйных навукова-практычных мерапрыемстваў і ажыццяўленне выдавецкіх праектаў. У 2017 годзе краіна будзе шырока святкаваць 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, таму наперадзе — насычаны і напружаны перыяд супольнай працы навукоўцаў, работнікаў сферы адукацыі, культуры і інфармацыі. Шэраг навукова-асветніцкіх мерапрыемстваў будзе праведзены і ў рэгіёнах нашай краіны.

Уся дзейнасць гуманітарнай навукі накіравана на ўмацаванне міжнацыянальнага і міжканфесійнага адзінства, што дапаможа стваральнай працы на карысць беларускага народа.

Канстанцін ШАЛЬКЕВІЧ, начальнік упраўлення інфармацыі і грамадскіх сувязяў Міністэрства ўнутраных спраў:

— Кругласутачная работа супрацоўнікаў органаў унутраных спраў, якая патрабуе найвялікшай вытрымкі і смеласці, — залог грамадскай стабільнасці і ўстойлівага развіцця дзяржавы.

Увогуле апошнім часам шмат зроблена па супрацьдзеянні незаконнай міграцыі, нелегальнаму абароту спіртных напояў, распаўсюджванню наркатыкаў. Намаганні міліцыі таксама накіраваны на забеспячэнне дарожнай бяспекі, ахову грамадскага правапарадку ў месцах масавага знаходжання грамадзян, абарону адзіночкі старых і прафілактыку падлеткавай злачыннасці. У фокусе нашай увагі гэтыя пытанні застануцца і ў 2017 годзе.

Назапашана шмат канструктыўных ідэй і прапаноў па далейшай аптымізацыі заканадаў-

ства ў нашай сферы. Напрыклад, плануецца распрацаваць комплексны закон аб прафілактыцы гвалту ў сям'і. Ужо падрыхтаваны праект закона аб ахове грамадскага парадку і забеспячэнні бяспекі на спартыўных мерапрыемствах. Яго галоўная сутнасць — забарона на наведванне матчаў і спаборніцтваў для фанатаў-хуліганаў.

Застаючыся на востры нацыянальнай бяспекі, мы і надалей будзем рабіць сваю работу больш эфектыўнай, карыснай і значнай як для ўсёй краіны, так і для кожнага яе грамадзяніна.

Святлана КОВАЛЬ, кансультант аДДЗЕЛА НАРОДА-НАСЕЛЬНІЦТВА, гендарнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны:

— За апошнія два гады ў краіне адзначаецца абсалютны прырост насельніцтва. Колькасць насельніцтва на 1 кастрычніка 2016 года склала 9 мільёнаў 505 тысяч чалавек (плюс 6,8 тысячы чалавек у параўнанні з пачаткам года). Значна павялічыўся ўзровень нараджальнасці. У бягучай пяцігодчын нарадзілася больш за 580 тысяч дзяцей, з іх каля 57 працэнтаў — дзюрыя і наступныя. Шматдзетных сем'яў у краіне ўжо налічваецца больш за 86 тысяч, па звестках перапісу 2009 года іх было 62,5 тысячы.

Меры сацыяльна-эканамічнай падтрымкі сем'яў накіраваны на ўсе катэгорыі сем'яў, у якіх чакаецца нараджэнне дзіцяці альбо ўжо выходзяцца непаўналетнія. Сёння сем'ям з дзецьмі ў Беларусі прызначаюцца 11 відаў дапамогі. Самая значная з іх — дапамога па доглядзе дзіцяці ва ўзросце да 3 гадоў. У 2015 годзе расходы на выплату дапамогі склалі 2% ВУП (у 2014 годзе — 1,7%). Усе гэтыя выдаткі апраўданы, бо дазволілі дасягнуць галоўнай мэты — павялічыць нараджальнасць. Выплатамі ахоплены амаль 552 тысячы дзяцей.

Шматдзетная сем'я — гэта асабліва катэгорыя, якой дзяржава прадастаўляе дадатковыя меры падтрымкі ў розных сферах жыццядзейнасці: пры карыстанні дзіцячымі дашкольнымі і іншымі агульнаадукацыйнымі ўстановамі, у сферы жыллёва-крэдытнай палітыкі, працоўнага, падатковага, пенсійнага заканадаўства, пры атлаце жыллёва-камунальных паслуг.

Сістэма падтрымкі шматдзетных сем'яў ўзмоцнена ўвядзеннем з 2015 года новага элемента — сямейнага капіталу. Праграма разлічана на 5 гадоў — з 1 студзеня 2015-га па 31 снежня 2019-га. Па стане на 1 снежня 2016 года адкрыта 28 824 дэпазітныя рахункі на суму звыш 288 мільёнаў долараў ЗША

■ Вынікі і высновы

СЕНСАЦЫЙНЫЯ ВЫБАРЫ І РАЗГУЛ ТЭРАРЫЗМУ

Якім быў мінулы год для палітыкаў у свеце

2016 год быў шчодры на сюрпрызы. З усіх яго нечаканасцяў самай раскручанай стала перамога **Дональда Трампа**, спачатку на праймерыз ад рэспубліканцаў, а потым, ужо як паўнамоцнага кандыдата ад рэспубліканцаў, на прэзідэнцкіх выбарах. Дональд Трамп, здавалася б, пагрэбаваў усімі канонамі выбарчай кампаніі, уключаючы паліткарэктнасць, але на самай справе яго вяло чучцё дасведчанага тэлеведучага. Доўгія гады прапрацаваўшы ў масмедыя, Трамп набыў здольнасці разумець аўдыторыю і казаць ёй тое, што будзе запатрабавана. Ён разумеў, што XXI стагоддзе становіцца часам усё большай запатрабаванасці шоу-бізнесу ў прэзідэнцкіх кампаніях, і выкарыстаў гэтае разуменне на поўную катушку. Ён спаўна выкарыстаў усе магчымасці сацыяльных сетак, у адрозненне ад каманды Хілары Клінтан. У той жа час, вельмі магчыма, ён стаў апошнім прэзідэнтам ад амерыканскага народа, абранага белаю большасцю. Этнічныя меншасці, колькасць якіх імкліва расце на тэрыторыі ЗША, галасавалі ў асноўным за Хілары Клінтан. Але нават галасоў пакуль яшчэ дамінуючых белых

Трампу ў поўнай меры не хапіла, каб атрымаць перамогу, — яна стала магчымай толькі дзякуючы састарэлай электаральнай сістэме ЗША. Як гэта ні здаецца парадаксальным, Трамп стаў прэзідэнтам, набраўшы на 2,9 мільёна галасоў выбаршчыкаў менш, чым Клінтан. Ну, а яго прыход да ўлады 20 студзеня 2017 года стане самай чаканай падзеяй пачатку 2017 года, таму што ад Трампа чакаюць новыя сюрпрызы — як ва ўнутранай і знешняй палітыцы, так і ў эканоміцы. Што непазбежна адаб'ецца на свеце, у якім ЗША пакуль што адзіная звышдзяржава.

У 2016 годзе восенню з невялікай разбежкай прайшлі **парламенцкія выбары ў Расіі і Беларусі**. Прайшлі без вялікіх сюрпрызаў — пераважная большасць кандыдатаў прыйшла ў расійскі і беларускі парламенты з праграмамі далейшага суверэннага развіцця і захавання еўразійскага вектара інтэграцыі. Надзеі некаторых нядобрычліўцаў з-за мяжы на негатывныя сцэнарыі (асабліва вялікі націск з нагоды выбараў быў гэтым разам аказаны на Расію, у адрозненне ад папярэдніх парламенцкіх выбараў) не апраўдаліся.

2016 год запомніцца як **год разгону тэрарызму на тэрыторыі Еўрапейскага саюза**. Несумненна, што буйныя тэракты былі ў ЕС і раней, але іх аддзялялі адзін ад аднаго вялікія перыяды часу. Напрыклад, паміж маштабнымі тэрактамі ў прыгарадных цягніках Мадрыда 2004 года і лонданскім метро (2005 год) прайшло больш за год і тры месяцы. 2016 год прадоўжыў традыцыі пастаянных маштабных тэрактаў 2015 года. 22 сакавіка ў Бруселі ў выніку скаардынаваных нападаў у метро і аэрапорце загінула 35 чалавек. 14 ліпеня ў Ніцы ў выніку выезду на набярэжную тэрарыста на грузавіку загінула 82 чалавекі. 19 снежня ў Берліне тэрарыст выкарыстаў сцэнарый тэракту ў Ніцы на калядных кірмашы, але, на шчасце, змог забіць толькі 12 чалавек. Астатніх выратавала тое, што ў новага грузавіка стаяла аўтаматычная сістэма тармажэння пры сутыкненні з староннімі аб'ектамі, якая, спрацаваўшы, заглошыла рухавік машыны. Калі б не гэта, загінулых было б значна больш. Сур'ёзна выраз лік і невялікі па колькасці ахвяр тэрактаў. Падобна на тое, што тэрарыстычная актыўнасць стане сур'

ёзным фактарам 2017 года. Гэтая хваля тэрарызму, якая ажыццяўляецца па ідэалагічных меркаваннях, нагадвае ранейшую магутную хвалю тэрактаў у Заходняй Еўропе ў 1970-х гадах. Адзінае адрозненне — тады тэрарызм быў марксісцкім, а цяпер ажыццяўляецца на хвалі радыкальнага ісламізму.

Самым незвычайным прэзідэнтам года стаў **новы кіраўнік філіпінскай дзяржавы**. Радрыга Дутэртэ стаў прэзідэнтам 30 чэрвеня гэтага года. Папярэдняя палітычная дзейнасць на пасадзе мэра буйнога горада Даваа зрабіла Дутэртэ папулярным з-за радыкальных метадаў барацьбы з наркамафіяй. У многіх дзяржавах свету змагаюцца з гандлярамі наркатыкамі, але метады новага прэзідэнта досыць неардынарныя. У прыватнасці, нядаўна ён прызнаўся, што на пасадзе мэра асабіста расстрэльваў без суда і следства наркагандляроў і на тое ж арыентаваў паліцыю. Часта забівалі і спажываў наркатыкаў. Распаўсюджванне метадаў па барацьбе з наркагандлем, раней прынятых у адным горадзе, на ўсё Філіпіны пасля прыходу Дутэртэ да ўлады, выклікала хвалю крытыкі з-за мяжы. Але новы

кіраўнік дзяржавы трымае ўдар, прыстрашыўшы выйсці з ААН у выпадку далейшай крытыкі і нават зусім беспакарана абразіў Барака Абама і генеральнага сакратара ААН. Магчыма і рэзкае змяненне знешнепалітычнага курсу Філіпін ад ранейшага цеснага супрацоўніцтва з ЗША да большай арыентацыі на Расію і Кітай, як пра гэта ў кастрычніку 2016 года заявіў сам Дутэртэ.

Пазітывам 2016 года стала **актывізацыя барацьбы з Ісламскай дзяржавай**. Энергічныя дзеянні Расіі ў Сірыі прымусілі актывізавацца і Запад, які раней аддаваў перавагу дэклараванню барацьбы з гэтай тэрарыстычнай арганізацыяй, а не вядзенню яе на справе. У выніку галоўным дасягненнем стала вызваленне Алепа сірыйскай арміяй пры падтрымцы Расіі ў снежні 2016 года. А іракская войскі пры падтрымцы пабудаванай амерыканцамі кааліцыі пачалі паспяховае наступленне на Масул, які знаходзіцца на тэрыторыі Ірака.

Сяргей КІЗІМА, доктар палітычных навук

